

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

SWEAH

SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL FOR COMPETITIVE SCIENCE ON AGEING AND HEALTH

Verksamhetsberättelse 2020

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa

www.sweah.lu.se

Innehållsförteckning	sida
<i>Omslagsfoto: Agata Garpenlind</i>	
Sammanfattning	3
Styrelse	4
Partners	5
Forskarskolans ledning och administration	5
◦ Pedagogisk arbetsgrupp	6
Anslutna doktorander	6
Disputationer 2020	9
Postdok-engagemang 2020	10
Doktoranddagar	11
Doktorandinitiativ	12
Användning av driftsbidrag, ”ryggsäck”	12
SWEAH specifika curriculum	12
Mentorskap för postdoktorer	14
Utåtriktade aktiviteter	14
◦ <i>Debattartikel</i>	
◦ <i>Marknadsföringsevent online 7 oktober</i>	
◦ <i>Vetenskapliga studier</i>	
◦ <i>Externa konferenser</i>	
Doktorander i media	16
Uppföljning	18
◦ Aktivitetsrapporter 2020	
◦ Telefonuppföljningar med doktorander	
SWEAH 2.0	19
Ekonomi	20

Verksamhetsberättelse 2020

Sammanfattning

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa (SWEAH) etablerades 2014 med finansiering av Vetenskapsrådet. Sexton universitet och högskolor samt Region Skåne är partners, med Lunds universitet i koordinerande roll. Till och med 31 december 2020 hade 78 doktorander från vitt skilda discipliner varit anslutna under 2-4 år, varav 38 disputerat. Forskarskolan anordnar tvärvetenskapliga kurser med fokus på åldrande och hälsa, erbjuder seminarier och doktoranddaggar samt upprätthåller ett nätverk som främjar utveckling och samarbeten för såväl anslutna doktorander som för postdoktorer, handledare och andra intresserade forskare vid partnerlärosätena.

Året präglades av Coronapandemin som förhindrade resor till kurser, konferenser och nätverksträffar. SWEAH valde att inte ställa in några aktiviteter utan ställde om och anpassade verksamheten vilket innebar att flertalet aktiviteter genomfördes digitalt.

Den kurs som gavs inom SWEAH Core Curriculum var Theories of Ageing, med 21 SWEAH-doktorander som alla examinerades med godkänt resultat. De två doktoranddaggar som anordnades engagerade ett tjugotal doktorander vid varje tillfälle.

Efterhand som SWEAH får allt fler alumner har aktiviteter för att stödja karriärutvecklingen för postdoktorer utvecklats och genomförts. Under 2020 erbjöds ett mentorprogram för sju postdoktorer som stöd i deras fortsatta karriärutveckling, med mentorer rekryterade bland de seniora forskare som är engagerade i forskarskolan. Vidare engagerade ledningen för SWEAH fyra postdoktorer för uppdrag inom forskarskolan, exempelvis som biträdande studiekoordinator eller biträdande kursledare.

Under året gjordes också mycket arbete för att säkerställa fortsatt verksamhet inom SWEAH efter det att finansieringen från Vetenskapsrådet upphör. Arbetet utgår från ett uppdrag till koordinatören för SWEAH från rektor Torbjörn von Schantz, Lunds universitet, med målet att utveckla en långsiktigt hållbar modell och strategi för forskarskolan från och med 2022.

Styrelse

Forskar skolans styrelse har under året bestått av ordförande, vice ordförande samt nio ledamöter. Fyra nya partnerrepresentanter tillträdde den 1 januari 2020 för en mandatperiod på två år. Därmed har alla 16 partnerlärosäten varit representerade i styrelsen sedan SWEAH:s start 2014.

En av doktorandrepresentanterna disputerade under året; Malin Sundström från Högskolan i Kristianstad och ersattes av Emilia Viklund från Åbo Akademi. Forskar skolans koordinator, professor Susanne Iwarsson, har varit föredragande i styrelsen. Styrelsen har sammanträtt tre gånger under året – varje gång digitalt via Zoom.

Margareta Pålsson	ordförande
Jan Ekstrand	vice ordförande
Gudrun Edgren	expert högskolepedagogik, Lunds universitet
Karin Olsson Lindström	extern ledamot
Artur Ringart	extern ledamot
Britt Östlund	partnerrepresentant, Kunglig Tekniska Högskolan
Susanne Georgsson	partnerrepresentant, Röda Korsets Högskola
Erik Rosendahl	partnerrepresentant, Umeå universitet
Marie-Louise Edvinsson	partnerrepresentant, Region Skåne
Linn Zulka	studeranderepresentant, Göteborgs universitet
Malin Sundström	studeranderepresentant, Högskolan i Kristianstad, t o m 200229
Emilia Viklund	studeranderepresentant, Åbo Akademi, fr o m 200301

Styrelseledamöterna Britt Östlund och Erik Rosendahl är representanter i regeringens Äldreforskarråd, där även ytterligare några av SWEAH:s partnerrepresentanter medverkar. Britt Östlund är även ledamot i kommittén för Regeringens strategiska samverkansprogram för hälsa och life science och försöker sprida kunskap om SWEAH i dessa sammanhang.

Margareta Pålsson
Ordförande

Jan Ekstrand, prof emeritus
Vice ordf

Gudrun Edgren, prof emerita
Högskolepedagogisk expert

Karin Olsson Lindström
Extern rep

Artur Ringart
extern rep

Britt Östlund, partnerrep
KTH

Susanne Georgsson, partnerrep
Röda Korsets Högskola

Erik Rosendahl, partnerrep
Umeå universitet

Marie-Louise Edvinsson, partnerrep
Lunds universitet

Linn Zulka, doktorandrep
Göteborgs universitet

Emilia Viklund, doktorandrep
Åbo Akademi

Partners

Lunds universitet är fortsatt värdunderivitet med 11 forskningsenheter inom universitetet som interna partners. Vid årets slut engagerade SWEAH totalt 16 partners (15 lärosäten samt Region Skåne):

- Blekinge Tekniska Högskola
- Chalmers tekniska högskola
- Göteborgs universitet
- Högskolan Dalarna
- Jönköping University
- Högskolan Kristianstad
- Karolinska Institutet
- Kungliga Tekniska Högskolan
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet
- Luleå Tekniska Universitet
- Lunds universitet (koordinator)
- Region Skåne
- Röda Korsets Högskola
- Umeå universitet
- Örebro universitet

Forskarskolans ledning och administration

Ledningen för forskarskolan har under 2020 bestått av professor Susanne Iwarsson, koordinator (30%), docent Charlotte Löfqvist, studiekoordinator (40%) och Stina Elfverson, forskningsadministratör (75% jan-nov, 65% nov-dec). Anställningen som kommunikatör (15%) upprätthölls under året av vikarierande personal (Agata Garpenlind januari-april; Petra Olsson september-december).

Från vänster: studiekoordinator Charlotte Löfqvist, koordinator Susanne Iwarsson och forskningsadministratör Stina Elfverson.

Pedagogisk arbetsgrupp

SWEAH:s pedagogiska arbetsgrupp har ansvar för pedagogiska frågor, kvalitetsutveckling och utvärdering och leds av studiekoordinatören (sammankallande). Under 2020 har professor emerita Gudrun Edgren, högskolepedagogisk expert, Lunds universitet, professor Håkan Jönson, Socialhögskolan, Lund, och Catharina Melander, postdoktorsrepresentant, ingått i gruppen. Även doktorandrepresentanterna i styrelsen för SWEAH har ingått. Från 1 januari var det Linn Zulka och Malin Sundström. Den 1 mars ersattes Malin Sundström av Emilia Viklund. SWEAH:s administratör är sekreterare i gruppen.

Fokus för Pedagogiska gruppen under 2020 har varit att bidra med ett pedagogiskt synsätt på årets doktoranddagar som på grund av Coronapandemin genomfördes digitalt både på våren och hösten. Årets kurs i SWEAH:s specifika curriculum, *Theories of Ageing*, genomfördes också helt online. Pedagogiska gruppen bidrog med erfarenheter om hur en två-dagars workshop kunde förberedas och genomföras på bästa sätt. Gruppen har även gett värdefull input till planeringen av övriga aktiviteter under året, som konferensbidrag, kursutvärderingar, möten för partners och handledare, med mera. Gruppen har dessutom bidragit till planeringen av två vetenskapliga studier för att beskriva och följa upp utvecklingen av forskarskolan. Studierna bygger på såväl en alumni-enkät som intervjuer med postdoktorer som tidigare varit anslutna till SWEAH. Pedagogiska gruppen har träffats digitalt fem gånger under året.

Anslutna doktorander

Vid årets början var 43 doktorander anslutna till forskarskolan. Under 2020 försvarade sju doktorander sina avhandlingar (se sid 8) och en avslutade på egen begäran sin anslutning till SWEAH. Därmed var 35 doktorander anslutna vid årets slut (Tabell 1).

Den 28 januari ordnades en välkomsträff i Lund för de tio doktorander som anslöts fr o m 1 jan 2020. Åtta personer närvarade i Lund och två deltog online.

Nyanslutna doktorander januari 2020. Bakre raden från vänster: Wossenseged Jemberie, Isak Berge, Marcus Falk Johansson, Anna Nivestam. Främre raden från vänster: Nadezhda Golovchanova, Jacques Shebehe, Xia Xin och Li Xia. Saknas: Wenqian Xu och Andreea Badache. Foto: Agata Garpenlind

Tabell 1. Doktorander anslutna till Nationella forskarskolan om äldre och hälsa (SWEAH), dec 2020 (N=35).

Omgång/ År	Namn	Forskningsämne	Lärosäte
1/2014	Karin Erwander	Klinisk medicin, geriatrik	Lunds universitet
1/2014	Hanna Mac Innes	Socialt arbete	Göteborgs universitet
1/2014	Marie Olsen	Omvårdnad	Högskolan Dalarna/ Karolinska Institutet
3/2016	Frida Andréasson	Vårdvetenskap/sociologi	Linnéuniversitetet
3/2016	Mascha Pauelsen	Fysioterapi	Luleå Tekniska Universitet
3/2016	Arianna Poli	Psykologi	Linköpings universitet
3/2016	Louise Sundberg	Socialgerontologi	Karolinska Institutet
4/2017	Harpa Sif Eyjolfssdottir	Socialgerontologi	Karolinska Institutet
4/2017	Astrid Fjell	Omvårdnad	Karolinska Institutet
4/2017	Robin Jonsson	Arbetsvetenskap	Göteborgs universitet
4/2017	Amelie Lindh Mazya	Geriatrik	Karolinska Institutet
5/2018	Ada Lui Gallassi	Socialt arbete	Örebro universitet
5/2018	Anna Meyer	Epidemiologi	Karolinska institutet
5/2018	Behzad Iravani	Neurobiologi	Karolinska institutet
5/2018	Joakim Frögren	Hälsovetenskap	Lunds universitet
5/2018	Linn Zulka	Psykologi	Göteborgs universitet
5/2018	Mahwish Naseer	Folkhälsa	Högskolan Dalarna
5/2018	Ying Shang	Neurobiologi	Karolinska institutet
6/2019	Nilla Andersson	Hälsovetenskap	Lunds universitet
6/2019	Christine Laustsen	Hälsovetenskap	Högskolan i Kristianstad
6/2019	Marguerita Saadeh	Epidemiologi	Karolinska Institutet
6/2019	Owasim Akram	Statskunskap	Örebro universitet
6/2019	Elias Ingebrand	Socialgerontologi	Linköpings universitet
6/2019	Emilia Viklund	Hälsovetenskap	Umeå universitet
6/2019	Rebecca Baxter	Omvårdnad	Umeå universitet
7/2020	Andreea Badache	Handikappvetenskap	Örebro universitet
7/2020	Anna Nivestam	Hälsovetenskap	Högskolan i Kristianstad
7/2020	Isak Berge	Hälsovetenskap	Göteborgs universitet
7/2020	Jacques Shebehe	Medicin	Örebro universitet
7/2020	Li Xia	Molekylär epidemiologi	Karolinska Institutet
7/2020	Marcus Falk Johansson	Vårdvetenskap	Högskolan Dalarna
7/2020	Nadezhda Golovchanova	Psykologi	Örebro universitet
7/2020	Wenqian Xu	Media och kommunikation	Linköpings universitet
7/2020	Wossenseged Jemberie	Socialt arbete	Umeå universitet
7/2020	Xia Xin	Medicin	Karolinska Institutet

Notera: En doktorand från Karolinska Institutet avslutade under året på egen begäran sin anslutning till SWEAH.

En utlysning för ansökan om anslutning av ytterligare doktorander gjordes under året. Denna omgång var den åttonde i ordningen sedan forskarskolan etablerades. Vid sista ansökningsdatum (30 september) hade 24 ansökningar inkommit. Dessa granskades av två granskningskommittéer som engagerade docenter och professorer från flera av partnerlärosätena, under ledning av professor Maria Haak, Högskolan Kristianstad. Den 24 november beslutade styrelsen att ansluta tolv doktorander under ett år från och med den 1 januari 2021. Den korta anslutningstiden beror på att finansieringen från Vetenskapsrådet disponeras till och med den 31 december 2021.

Xia Xin och Marcus Falk Johansson i samspråk den 28 januari i Lund..

*Wenqian Xu deltog online vid välkomsträffen, Stina Elfverson skötte tekniken.
Foton: Agata Garpenlind*

Disputationer 2020

Under 2020 gratulerades sju nyblivna doktorer som därmed fullgjort sin tid som SWEAH-anslutna doktorander (länkarna nedan leder till respektive avhandling online). Att samtliga disputationer genomfördes online öppnade för möjligheten att medverka som åhörare utan restid.

*Malin Sundström, Höskolan Kristianstad
Foto: Malin Malmsten*

*Johan Skoog, Göteborgs universitet
Foto: Johan Wingborg*

- 2020-04-30 **Malin Sundström, Höskolan Kristianstad**
Existentiell ensamhet hos sköra äldre personer: Vårdpersonals och volontärers erfarenheter och behov av stöd
- 2020-05-15 **Martina Axmin, Lunds universitet**
Access to Cross-Border Healthcare for Older Persons in the European Union: The Interplay between EU Law and Swedish Law
- 2020-05-20 **Therese Rydberg Sterner, Göteborgs universitet**
Depression among Swedish 70-year-olds: Sex differences from a gender perspective
- 2020-09-16 **Ana Luiza Dallora Moraes, Blekinge Tekniska Högskola**
Machine learning applications in healthcare
- 2020-09-25 **Susanne Koistinen, Höskolan Dalarna**
Oral health, experiences of oral care, associated factors, and mortality among older people in short-term care
- 2020-10-08 **Nicola Payton, Karolinska Institutet**
Understanding Preclinical Dementia: Early detection of dementia through cognitive and biological markers
- 2020-12-04 **Johan Skoog, Göteborgs universitet**
Sleep and cognition in old age: Birth cohort differences, dementia, and biomarkers of Alzheimer's disease

Engagemang av postdoktorer i SWEAH

Postdoktorer engagerade av SWEAH 2020: Marieclaire Overton, Malin Ericsson, Catharina Melander och Charlotta Nilsen.

Under 2020 fortsatte SWEAH att som en del i forskarskolans program för att stödja postdoktorers karriärutveckling erbjuda postdoktorer timarvoderade uppdrag inom ramen för forskarskolans verksamhet. Malin Ericsson, Karolinska Institutet (KI), var anlitad som biträdande kursledare, Catharina Melander, Luleå tekniska universitet, var biträdande studiekoordinator och ingick i pedagogiska gruppen. Marieclaire Overton, Lunds universitet, medverkade i planeringen och genomförandet av årets doktoranddag. Charlotta Nilsen, KI, har arbetat tillsammans med koordinator Susanne Iwarsson för att organisera och genomföra möten med representanter från samtliga partnerlärosäten för att förbereda övergången till "SWEAH 2.0", det vill säga hur verksamheten inom SWEAH ska kunna fortsätta på ett långsiktigt hållbart sätt när finansieringen från Vetenskapsrådet avslutas.

Postdoktorsuppdragen inom SWEAH har följts upp med en enkät till dem som innehåft uppdragen. Resultatet av uppföljningen visar att samtliga är positiva till hur uppdragen har främjat deras karriär- och kompetensutveckling. Postdoktorerna anser också att SWEAH gagnats av att få deras synvinkel på utformandet av aktiviteter, eftersom de nyligen varit SWEAH-doktorander och kan identifiera sig med doktoranders behov och önskemål. De uppskattar att SWEAH:s ledning varit lyhörd och öppen för deras förslag på utformning av forskarskolans aktiviteter, men framför också att uppdragen kan förtydligas ytterligare för att möjliggöra större självständighet för dem i deras uppdrag.

Doktoranddag

Varje termin ordnar SWEAH doktoranddag i syfte att stärka nätverket inom forskarskolan, där det också brukar finnas ett tvärvetenskapligt tema identifierat av doktoranderna och ibland en inbjuden gästföreläsare. Genom åren har träffarna hållits vid olika partnerlärosäten som samtidigt fått presentera sin forskning inom åldrande och hälsa. Med övernattning har det getts tid till social samvaro under kvällen. För vårterminen 2020 planerades en sammankomst på Karolinska Institutet i Flemingsberg men på grund av Coronapandemin som begränsade möjligheterna att resa och träffas blev bägge doktoranddagarna 2020 i stället digitala.

Vid doktoranddagen den 23 april deltog 19 doktorander i ett seminarium online där de i förväg fått instruktioner om hur de skulle skapa varsin femminuters videofilm med en presentation av sin forskning. Vid mötet fick var och en feedback på sin film av sina medstudenter. Övningen upplevdes som svår av några med utmaningar både i tekniken och i att se sig själv på video, men också mycket värdefull eftersom många av framtidens konferenser troligen kommer att kräva denna typ av presentationer.

Doktoranddagen den 5 oktober engagerade ca 20 doktorander i en digital doktorandträff där temat var effekter av Covid-19 på deras forskning. Alla som medverkade bidrog i förväg med en skriftlig reflektion som sedan diskuterades i smågrupper. Under träffen hölls även den typ av presentationer som brukat förekomma på fysiska doktoranddag: nyanslutna doktorander fick presentera sig, två doktorander redovisade forskningsvistelser finansierade av SWEAH och tre nyligen disputerade, före detta SWEAH-doktorander presenterade sina avhandlingar.

I utvärderingarna av bägge dagarna framgick tydligt har mycket man saknade att träffas i verkligheten för att kunna nätverka genom småprat i pauser, mingel vid måltider och sociala aktiviteter men också att får fördjupad kännedom om varandras pågående projekt.

Stina Elfverson och Charlotte Löfqvist samordnade de digitala konferensdagarna tillsammans med postdoktor Marieclaire Overton (ej i bild). Foto: Petra Olsson

Unikt doktorandinitiativ

Vid vårens digitala doktoranddag väcktes idén om ett vetenskapligt samarbete doktoranderna emellan. Nio doktorander skrev därefter tillsammans, utan medverkan av handledare eller andra seniora forskare, ett 'communication paper' om hur äldre påverkas av Covid-19 och hur yngre forskare kan jobba med frågan. Efter vederbörlig vetenskaplig granskning blev artikeln publicerad i Scandinavian Journal of Public Health, [COVID-19: Opportunities for interdisciplinary research to improve care for older people in Sweden](#). Detta helt studentdrivna initiativ genomfördes på ett mycket bra sätt och är ett viktigt resultat även för SWEAH som utgjorde förutsättningen för samarbetet.

"Det är SWEAH som har fört oss samman. Genom forskarskolan har vi fått teoretiska kunskaper om tvärvetenskaplig forskning inom åldrande och hälsa. För den här artikeln har vi lärt oss att samarbete mellan olika discipliner också fungerar i praktiken. Jag hoppas att vår artikel kan bidra till bättre vårdmöjligheter i framtiden" säger Linn Zulka.

I december bjöd en av doktoranderna in till en digital julfest, vilket var ett välkommet initiativ för att på ett informellt sätt upprätthålla nätverket. Vid träffen diskuterades också möjligheten att skriva en framtida debattartikel tillsammans.

Användning av driftsbidrag, "ryggsäck"

Årligen har varje ansluten doktorand 20 000 kr (plus indirekta kostnader) att använda till i första hand aktiviteter som arrangeras av SWEAH, såsom rese- och hotellkostnader vid doktoranddagar eller deltagande i kurser inom SWEAH:s specifika curriculum. Pengarna kan även användas för medverkan i andra kurser och konferenser inom området åldrande och hälsa, i Sverige eller utomlands. Doktoranderna kan också köpa litteratur eller annat material som stödjer deras lärande och som inte ingår i arbetsgivarens och handledarens finansieringsansvar.

Effekten av att Coronapandemin satte stopp för alla resor blev att doktoranderna utnyttjade en mindre del av sina driftsmedel än tidigare år. SWEAH:s styrelse godkände därför att doktoranderna fick använda medlen till att delta i digitala konferenser, även om de själva inte presenterade, vilket annars är ett krav för bidrag till konferensdeltagande. I genomsnitt förbrukade varje doktorand ca 6 600 kr, vilket var hälften jämfört med förbrukningen 2019. Kurs- och konferensdeltagande uppgick sammanlagt till ca 60 000 (2019: ca 280 000) medan inköpen av litteratur ökade från ca 81 000 kr förra året till ca 116 000 kr 2020.

SWEAH:s specifika curriculum

SWEAH:s specifika curriculum ger grunden för ett tvärvetenskapligt synsätt på åldrande och hälsa och omfattar tre kurser om vardera 3 högskolepoäng (hp):

-*Theories of ageing* (Lunds universitet)

-*Theoretical perspectives on methodological choices in research on ageing and health* (Lunds universitet)

-*Gerontology, from multidisciplinary to integrative perspectives on ageing and capability* (Göteborgs universitet)

Anslutna doktorander måste under sin anslutningstid fullgöra kursfordringarna för minst två kurser om de är anslutna för tre eller fyra år, och för en kurs om de är anslutna för ett eller två år. Varje år ges en av dessa kurser, vilka är öppna även för externa sökande men med företräde för doktorander anslutna till SWEAH.

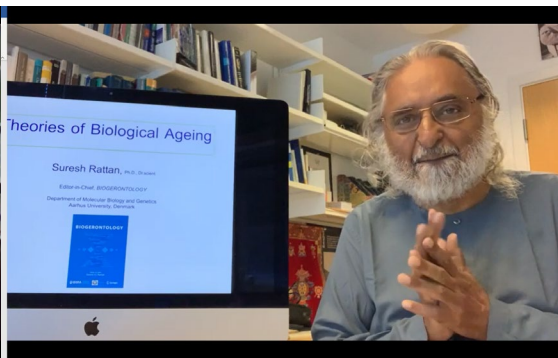
Under 2020 gavs kursen *Theories of ageing*. Tjugoen deltagare från nio av SWEAH:s partnerlärosäten deltog. Sju externa sökande fick avslag eftersom antalet platser var fyllda. Kursen

gavs helt på distans – även den fysiska workshop som planerades till Lund i augusti fick genomföras digitalt. Gästande professorer var Merril Silverstein, Syracuse University, USA; Suresh Rattan, Århus universitet, Danmark och Boo Johansson, Göteborgs universitet. SWEAH:s koordinator, professor Susanne Iwarsson bidrog också med en inspelad föreläsning och var kursens examinator. Ansvariga för kursen var SWEAH:s studiekoordinator Charlotte Löfqvist tillsammans med biträdande kursledare, postdoktor Malin Ericsson, KI.

För att utnyttja den gemensamma tiden online bättre ombads de medverkande lärarna att spela in sina föreläsningar så att doktoranderna kunde se dem i förväg och förbereda sig och på så sätt använda den digitala mötestiden till att vara aktiva, diskutera och ställa frågor. Doktoranderna uppskattade att få tillgång till föreläsningarna i förväg, men tyckte att det ändå blev för kort tid tillsammans med lärarna under workshopen. Man saknade även det sociala umgänget med kurskamraterna, men uttryckte tacksamhet över att workshopen trots allt gick att genomföra. Det digitala formatet innebar att kurskostnaden blev betydligt lägre än då workshopen genomförts on campus, och vissa av doktoranderna upplevde det som mer flexibelt att slippa resa bort ett par dagar.

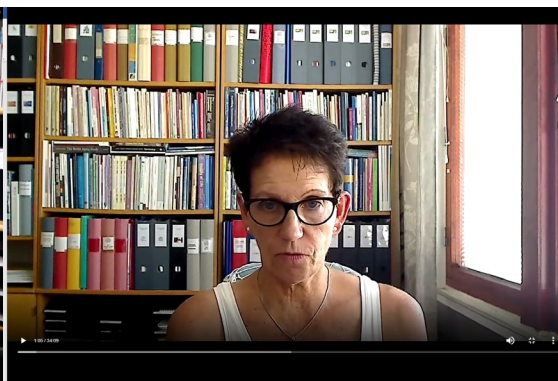
Professor Merril Silverstein

Professor Suresh Rattan

Professor Boo Johansson

Professor Susanne Iwarsson

Under hösten utlystes kursen *Gerontology, from multidisciplinary to integrative perspectives on ageing and capability* som ges våren 2021 av Göteborgs universitet, i samverkan med SWEAH.

Mentorprogram för postdoktorer

Efterhand som anslutna doktorander disputerar utökas SWEAH:s nätverk med allt fler postdoktorala forskare. Målet är att erbjuda dessa alumner stöd i sin fortsatta karriärutveckling. Under 2020 erbjöds ett mentorprogram till de sju postdoktorer som under 2019 avslutade SWEAH:s kurs för postdoktorer, *From junior to senior researcher on ageing and health*. Sju seniora forskare inom SWEAH anmälde sig som mentorer och under året har adepter och mentorer träffats (digitalt) mellan 4 och 12 gånger. Bägge parter har fått utbildning av Katarina Billing, coach och psykolog, i hur man bäst genomför samtal mellan adepter och mentorer. Tidigt 2021 kommer SWEAH att följa upp mentorprogrammet med en enkät till såväl adepter som mentorer.

Utåtriktade aktiviteter och kommunikation

Debattartikel i Dagens samhälle

Den 6 oktober publicerades en debattartikel författad av Susanne Iwarsson, professor, koordinator för SWEAH, Lunds universitet; Margareta Pålsson, styrelseordförande SWEAH, före detta landshövding Skåne; Postdoktor Charlotta Nilsson, Stockholms universitet och Erik Renström, professor, dekanus för Medicinska fakulteten, Lunds universitet, i tidskriften Dagens samhälle. Artikeln hade rubriken *Att satsa på forskning inom åldrande och hälsa är livsviktigt* och ville lyfta fram vikten av att utveckla högre akademisk utbildning för personal inom hälso- och sjukvård, i skenet av Coronapandemin och de brister som blivit tydliga inom äldreomsorgen. [Länk till artikeln](#)

Marknadsföringsevent online för intressegrupper 7 oktober

Margareta Pålsson, Owasim Akram, Marieclaire Overton och Elias Ingebrand i Zoom-samtal

Som ett led i arbetet med målet att skapa förutsättningar för fortsatt verksamhet inom SWEAH från och med 2022 anordnade SWEAH ett möte för en bred målgrupp av intressenter. Mötet planerades ursprungligen som ett fysiskt möte förlagt till Socialstyrelsens lokaler i Stockholm i april, men blev på grund av Coronapandemin och dess restriktioner framflyttat till 7 oktober. Mötet genomfördes då som ett digitalt event, vilket hade fördelen att vi kunde ta emot fler än de 50 personer som hade varit begränsningen vid ett fysiskt möte. Sammanlagt var 133 personer anmälda från bland annat

riksdagen, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, ett flertal kommuner, yrkesförbund och pensionärsorganisationer; som mest var drygt 100 personer uppkopplade till mötet.

Temat för mötet var *Varför behöver Sverige fler forskare inom området och hälsa?* Tre av SWEAH:s doktorander och två postdoktorer presenterade kort hur deras forskning bidrar till att förbättra äldres situation. Välkomsthälsning gavs av professor Madeleine Durbeej-Hjalt, Vetenskapsrådets huvudsekreterare för medicin och hälsa, och inledningsanförande hölls av Michaela Prochazka, Socialstyrelsens samordnare av äldre frågor. Därefter presenterades SWEAH av koordinatör Susanne Iwarsson. Efter forskarpresentationerna gav hon tillsammans med styrelseordförande Margareta Pålsson en sammanfattning i form av att ett samtal fördes dem emellan. Publiken ställde frågor till doktoranderna om deras projekt och bidrog med positiva erfarenheter från utbildningssatsningar inom olika områden. Bland dem som var aktiva under mötet fanns generaldirektören för Forte, Jonas Björck, och riksdagsledamot Barbro Westerholm som uttryckte sitt stöd för SWEAH:s verksamhet och ambitioner för framtiden.

[Länk till videoinspelning från mötet den 7 okt](#)

Externa konferenser

SWEAH skulle medverkat med en presentation om verksamheten vid en konferens i april 2020 anordnad av Orpheus, som är en europeisk organisation för forskarutbildning i biomedicin och hälsovetenskap, men konferensen blev framflyttad drygt ett år och ändrad till digitalt format.

Den Nordiska konferensen i gerontologi (NKG) skulle hållits på Island i juni 2020. SWEAH hade ett accepterat symposium med fyra medverkande doktorander, men konferensen blev framflyttad ett år och senare ändrad till att hållas online. SWEAH hade dessutom betalat registrering, resor och boende åt ett flertal doktorander med deras ryggsäckar och en sammankomst var planerad på svenska ambassaden i Reykjavik. Utgifter för resor och hotell är återbetalda, och det har varit valfritt för SWEAH-doktorander att behålla sin registrering inför den framflyttade konferensen.

Pågående arbete med vetenskapliga studier

Ledningen för SWEAH har tagit initiativ till en vetenskaplig studie som beskriver sex års erfarenheter av att driva en forskarskola. Fokus är på doktorandernas upplevelse av att vara anslutna till en tvärvetenskaplig forskarskola där deras skriftliga motiveringar inför ansökan till SWEAH, årsrapporter och utvärderingar av såväl kurser som andra lärande aktiviteter har analyserats. Även SWEAH:s organisation, struktur och förutsättningar beskrivs i studien. Resultaten kommer att presenteras vid en vetenskaplig konferens under 2021 samt skickas för granskning inför publicering i en internationell vetenskaplig tidskrift. Författarkonstellationen består av forskare nu eller tidigare aktiva i ledningen och styrelsen för SWEAH, en postdoktor med uppdrag inom SWEAH samt en ledamot från SWEAH External Advisory Board: Charlotte Löfqvist, Maria Haak, Gudrun Edgren, Catharina Melander, Sören Smedegård Bengtson och Susanne Iwarsson.

Ytterligare en planerad studie bygger på enkätsvar och djupintervjuer med doktorander som tidigare varit anslutna till SWEAH för att ur ett något längre tidsperspektiv undersöka deras upplevelser och erfarenheter från sin anslutningstid, vad SWEAH betytt för deras karriär och vad de arbetar med idag. Studien leds av postdoktor Catharina Melander tillsammans med Charlotte Löfqvist och ytterligare medförfattare.

Doktorander i media

SWEAH:s doktorander har framträtt i media vid flera tillfällen under 2020, här är några exempel.

- 7 april 2020. Elias Ingebrand, Linköpings universitet, intervju med SVT Öst.
[Länk till intervju](#)

”Min forskning visar att man inte behöver vara rädd för att testa nya saker till äldre med en demenssjukdom. Det behöver inte bara vara korsord på måndagar och bingo på tisdagar som det alltid har varit. Man kan prova något nytt.”

Elias Ingebrand. Foto: Tina Enström

- 5 maj och 5 juni 2020. Marcus Falk Johansson, Högskolan Dalarna, två debattartiklar i tidskriften SocialPolitik:
Vem tar över anhörigas insatser för äldre? [Länk till artikel](#)
Vill vi tillbaka till långvårdens tidevarv? [Länk till artikel](#)
- 15 juni 2020. Marcus Falk Johansson, Högskolan Dalarna, intervju med P4 Dalarna. [Länk till intervju](#)

*Marcus Falk Johansson
Foto: Anders Gårdestig*

- 20 november 2020. Mascha Pauelsen, Luleå tekniska universitet, artikel i amerikanska tidskriften Plos One: *Frequency domain shows: Fall-related concerns and sensorimotor decline explain inability to adjust postural control strategy in older adults*. [Länk till artikel](#)
Presentation på LTU:s webbplats. [Länk till presentation](#)

Mascha Pauelsen. Foto: Luleå tekniska universitet

”Det som påverkar människans balans är ett komplext system. För att kunna undersöka det använder doktoranden Mascha Pauelsen artificiell intelligens, AI.

– Jag har använt maskininlärning, där mängder av uppgifter från undersökningar kan samköras.”

- 15 december 2020. Hanna Mac Innes, Göteborgs universitet, tilldelad Carin Mannheimers pris för andra gången för ett projekt om biståndshandläggares erfarenheter av att möta äldre som lever under knappa ekonomiska förhållanden och vilken betydelse detta får i biståndshandläggningen. [Länk till presentation](#)

”Det finns knappt någon tidigare forskning om inkomstens betydelse för hur mycket hemtjänst man får.

– Jag hoppas att min forskning ska leda till en ökad medvetenhet om barriärer för äldreomsorg.”

Hanna Mac Innes

Foto: Hanna Mac Innes

Uppföljning

Efter varje genomförd kurs och aktivitet distribuerar SWEAH en utvärderingsenkät för deltagarna att fylla i anonymt. Dessa utvärderingar, tillsammans med synpunkter från medverkande lärare, utgör viktiga underlag för uppföljning av verksamheten och fortsatt utveckling av verksamheten. Dessutom måste anslutna doktorander varje år lämna en skriftlig rapport över sina lärandeaktiviteter relaterade till området åldrande och hälsa, inte bara inom SWEAH utan generellt inom den egna utbildningen på forskarnivå (publikationer, undervisningsinsatser, konferensbidrag, m. m.).

Aktivitetsrapporter 2020

Trettiosex av de totalt 43 doktorander som varit anslutna till SWEAH under 2020 har inkommit med skriftliga aktivitetsrapporter. Tre som disputerade under vårterminen behövde inte lämna in någon rapport, medan tre av fyra som disputerade under höstterminen har rapporterat. Bland dem som inte avlämnat rapport är det en som sannolikt nu är föräldraledig, en som sannolikt är sjukskriven och en som på egen begäran avslutade sin medverkan i SWEAH under året.

När det gäller resor och internationella aktiviteter skiljer sig doktorandernas rapporterade aktiviteter under 2020 markant från tidigare år, vilket naturligtvis förklaras av Coronapandemin. I övrigt är rapporterna i hög grad samstämmiga med tidigare år och visar på god uppslutning, god studietakt och progress samt hög uppskattning för SWEAH:s aktiviteter. Flera av doktoranderna nämner särskilt att de uppskattat att SWEAH inte ställt in några aktiviteter utan stället anpassat verksamheten till de speciella förutsättningar som rått under året.

Av de 35 doktorander som ännu inte disputerat vid utgången av 2020 hade de flesta (N=30) fullgjort kursfordringarna inom SWEAH:s specifika curriculum. Detta innebär att anslutna doktorander fullgjort en eller två kurser under sin anslutningstid, beroende på om de är anslutna för två, tre eller fyra år. Nitton av doktoranderna deltog i den doktoranddag som SWEAH arrangerade under vårterminen och 22 doktorander deltog under höstterminens doktoranddag.

Aktivitetsrapporterna visar att flertalet doktorander gör förväntad och god progress i sin utbildning på forskarnivå, med produktion av vetenskapliga manuskript/publikationer avsedda att ingå i deras respektive avhandlingar:

- 33 doktorander har publicerat minst en vetenskaplig artikel under året; 24 av dessa har publicerat två artiklar eller fler.
- 14 doktorander har publicerat andra typer av texter.
- 7 av doktoranderna har erhållit externa bidrag under 2020, antingen som huvudsökande eller som medsökande, eller bidragit till finansierade projektansökningar.
- 11 doktorander har varit aktiva som lärare.

13 doktorander planerar att disputerar under 2021.

Doktorandernas kommentarer om värdet av anslutningen till SWEAH är liksom under de senaste åren mycket samstämmiga:

- De nya kontakter man gör tack vara SWEAH uppfattas som unika och mycket värdefulla och möjligheterna till nätverkande uppfattas som mycket viktiga, både under utbildningstiden och för framtiden.
- Samtidigt kommenterar flera att man saknat möjligheterna att mötas fysiskt under året.
- Flera av de doktorander som medverkade i arbetet med att publicera den ”commentary” som publicerades i en vetenskaplig tidskrift nämner detta samarbete som särskilt inspirerande och viktigt för dem.

- Tillgången till egna driftsmedel uppskattas liksom tidigare år mycket av doktoranderna. Eftersom möjligheterna att resa var mycket begränsade under 2020 har många framförallt använt sina driftsmedel till inköp av litteratur, språkgranskning, med mera som stöd för sitt lärande.
- Många kommenterar positivt om de tvärvetenskapliga insikterna om åldrande och hälsa som särskilt årets kurs i SWEAH:s specifika curriculum erbjudit. Den mycket positiva utvärderingen av kursen återspeglas i kommentarerna i aktivitetsrapporterna.

Telefonuppföljningar med doktorander

Studiekoordinator Charlotte Löfqvist genomförde under senhösten telefonuppföljningar med fem av de senast anslutna doktoranderna. Övriga i denna kohort tackade nej, och tidigare kohorter följdes inte upp denna gång. Sammanfattningsvis beskrev doktoranderna att de är väldigt positiva till SWEAH. I likhet med det som framkom i aktivitetsrapporterna påpekar flera att det digitala året med SWEAH trots allt har varit positivt då inga planerade aktiviteter ställdes in utan genomfördes som planerat eller i modifierad form. Som en av dem uttryckte det ”To keep the discussion on-going är SWEAH bra på”. Vidare uppfattades det som positivt att man enkelt har kunnat medverka i SWEAH:s aktiviteter online eftersom engagemanget inte har varit förenat med resor. Även om inga fysiska möten har kunnat genomföras berättade flera av doktoranderna att de ändå haft kontakt med andra doktorander i forskarskolan och därmed haft visst utbyte. Exempelvis medverkade två av dessa nyanslutna doktorander i den tidigare nämnda gemensamma vetenskapliga publikationen. Samtliga doktorander är positiva till att under 2021 försöka genomföra fler digitala möten i form av seminarier, så kallade journal clubs eller ”SWEAH Talks. Vidare påpekades vikten av att SWEAH syns på sociala medier.

På väg mot SWEAH 2.0

Den 31 december 2020 upphörde finansieringen från Vetenskapsrådet som sedan 2014 uppgått till sammanlagt 25 miljoner kronor. Ett ackumulerat överskott gör att bidraget kan disponeras för att bedriva verksamheten även under 2021. Redan 2018 tog SWEAH:s ledning med hjälp av en enkät kontakt med ledningarna för övriga partnerlärosäten samt Region Skåne för att efterhöra intresset för att driva verksamheten vidare utan externa medel och responsen var genomgående positiv.

I oktober 2019 fick koordinator Susanne Iwarsson i uppdrag av rektor för Lunds universitet att utreda förutsättningarna för fortsatt verksamhet inom SWEAH efter innevarande finansieringsperiods slut. Under 2020 genomförde hon tillsammans med postdoktor Charlotta Nilsen digitala möten med företrädare för ledning och forskare vid samtliga partnerlärosäten. Flera större universitet har uttryckt sig positiva till att bidra ekonomiskt till en medfinansieringsmodell från och med 2022, och flera mindre lärosäten har kommunicerat att de har ambitionen att bidra med medfinansiering anpassad till deras ekonomiska förutsättningar och volym av utbildning på forskarnivå inom området åldrande och hälsa. Susanne Iwarsson rapporterade under året till vicerektor med ansvar för utbildning på forskarnivå som uttalade starkt stöd för SWEAH och Lunds universitets ansvar som koordinerande lärosäte. Eftersom Lunds universitet stod inför byte av rektor och universitetsledning hänsköts den fortsatta dialogen om finansiering och verksamhet inför 2022 till fortsatt arbete i enlighet med uppdraget till 2021.

Ekonomi

Under 2020 förbrukade SWEAH mindre pengar än planerat eftersom i stort sett alla aktiviteter blev digitala och utgifterna för resor och hotell blev minimala. Doktoranderna kunde inte använda sina driftsmedel i full utsträckning och inga bidrag till forskningsvistelser utomlands delades ut. Det överskott som på detta sätt genererats gör att SWEAH:s verksamhet kommer att kunna upprätthållas under hela 2021.

Tabell 2. Nationella Forskarskolan, jämförelse budget och utfall t o m 31 dec 2020 (dispositionsdatum t o m 31 dec 2021).

Intäkter	Budget 2020 Reviderad Tkr	Uppföljning 2020 helår Tkr
IB (från tidigare år)	4 058	4 058
VR	2 000	2 000
Intäkter totalt	6 058	6 058
Kostnader		
Koordinator 30%	430	438
Styrelsearvoden	75	75
Studiekoordinator 40%	417	411
Kvalitetssäkring & utveckling 3%	41	40
Administration		
Fo adm 75%	454	457
Summa ledning, administration & lärarinsatser	1 417	1 420
Kommunikatör 15%	137	109
Summa kommunikationsinsatser	137	109
Kurser etc, inom specifikt curriculum		31
Doktoranddag, vårtermin	5	0
Postdoktor mentorsprogram	28	28
Postdoktorsuppdrag	135	129
Driftmedel till doktorander	210	273
Kunskapsspridning och marknadsföring	5	3
Övriga driftkostnader (ej knutna till specifika aktiviteter)	100	86
Summa verksamhet och drift	498	551
Indirekta kostnader 23%	472	478
Hyror	55	55
Totalt kostnader	2 579	2 613
Årets överskott/underskott	-579	-613
IB+Intäkter-Kostnader	3 479	3 445

SWEAH

SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL FOR COMPETITIVE SCIENCE ON AGEING AND HEALTH

Vetenskapsrådet

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa - SWEAH etablerades 2014 med finansiering av Vetenskapsrådet och följande mål:

- utveckla en konkurrenskraftig nationell lärandemiljö med internationell lyskraft
- bidra till kunskap om åldrande och hälsa, med särskild hänsyn till komplexiteten i åldrandet i dagens och framtidens samhälle
- utveckla nästa generation forskare till att bli ledande inom akademiska, kliniska eller administrativa karriärer i både offentlig och privat verksamhet
- stödja den akademiska karriärutvecklingen för postdoktorer som är intresserade av forskning om åldrande och hälsa och ge dem möjlighet att kommunicera och samarbeta med kollegor verksamma inom starka forskningsmiljöer, nationellt och internationellt

Forskaraskolan utvecklar och etablerar fortlöpande ett specifikt curriculum för anslutna doktorander och ett utbud av öppna kurser och andra aktiviteter.

I programmet ingår att:

- ha ca 50 doktorander anslutna; till och med 2020 har 78 doktorander varit anslutna, varav 38 disputerat.
- erbjuda ett strukturerat utbud av nationella och internationella kurser och aktiviteter
- etablera en webbaserad nationell plattform för presentation och samordning av kurser
- skapa aktiviteter för att stödja den akademiska karriärutvecklingen för postdoktorer

